

વાંચી

૭૮૬

અમલ કરો.



Reg. No. 178

અય ઈનાનવાલાઓ તમારા પર નોંધ ફરજ કરવામાં આવ્યા છે. જેવી રી
તમારાથી પહેલાંવાલાઓ પર ફરજ કરવામાં આવ્યા. (કુરાન સરીફ)

મસાએલે રમજાન

૧૪૦૧ કરનાર

મવલાના સૈયદ બાકરઅલી સાહેબ સુન્નીહુનફીકાદરી બીસતી

તા. ૧૫ સાથ ૧ સરીફ ૧૩૪૨ હીજરી.

છપાઈ પ્રસિદ્ધ કરનાર

સૈયદ અહમ-અલી કે. હતુપુરા-સુરત.

આજની પેઢલી

પ્રત ૬૦૦૦

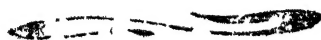
મરહુમ હાજી દાવુદ દાદાભાઈના તરફથી બેર.

જાપનાર-રઘુભાઈ લલ્લુભાઈ દેશાઈ

જાપવાનું ટેકાણું-શ્રી 'અનાવિલ' પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, અરાનપુરા ભાગળ-સુરત.

૧૨૪૦૮-

જરૂરી ગુઝારીસ.



કે કામનો ફાએદો ત્યારેજ બહાર થાય છે જ્યારે તેની સરતો વીગેરેનો ખીયાલ રાખી એમ સમજીને કે કાંઈ ખીમાર દવા પીએ પણ પરલેજી નહીં કરે તો દવાનો ફાએદો નહીં બહાર થયે.

હવે મુસલમાન ભાઈઓ રોગે રોગે છે. ~~પણ તેના~~ મસાએલથી વાકેફ નહીં હોવાને લીધે જે મકરૂહ થાયે એવા કામો કરે છે અને કેટલાક કામો તો રોગે દુટી બન્યે એવા કરે છે ને કેટલાક કામો રોગે મકબુલ થતા માટે કરવા જોઈએ તેનું ખીયાલ કરતા નથી અને આવી વરીઓનો ઇલાજ કરવાની શીકર પણ નથી કરતાં અને હાલમેરીન જેટલું દરેક મુસલમાન મરક ને ઓરનપર સીખવું ફરજ છે તે પણ સીખતા નથી.

ખાકસારે પોતાના ઇસલામી બધાઓને વાકેફ કરવા માટે રમખાન સરીફના કેટલાક મસા- અને ફરજિયાત જમા કરાવ્યા પુ. એ વાક પોતાના હાથીએ વાક સાહેમે લવવાકના તુફલથી અને મારા હાથીઓને ફરજ પેચાટે અને મકબુલ કરે આમીન.

ખાદેમુખ મુસલમાન

સૈયદ જાફરઅલી અફસારો અનહો.

ઠાંગ હુતુપુરા, સુરત.

તા. ૧૫ સાબાતુલ મોઅઝમ ૧૩૪૨ હીજરી.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૪૭૮ વર્ગીક

પ્રસ્તુત કરેલે ૨૫/૧૧

પુસ્તકનું નામ ~~ગુજરાતી કૉપીરાઈટ અધિનિયમ~~

વિષય ૧૭: ૪૩૩

ખીસમીચાહીર રહમાનીરરહીમ

એકલકમદો લીલકાહે રખશીર આલમીન
વસ સનાના વસ સલમો અલ રસુલેરી મોહ-
મમદીન વ આલેલી વ અસદ બેલી અજમદીન
અમના બાદ ખુદાપાકે આમલી કામના ઉપર
રોજ દરજ કીધા હતી રોજે રાખવાથી યુનાહ
બલી જાએ છે છનસાનના મા' અમલથી પશુ
રોજ રાખવાની ખાસ જરૂરત માનમ પડે છે.
કેમકે છનસાન બુલેથી અગુર છે અને તેથી
યુનાહ કરી લે છે. તે યુનાહના ગલવા માટે
એક ખાસ ચીજની જરૂરત છે તે રોજે છે
કેમકે છનસાનમાં જો-નફરે અમનારા છે તે
યુનાહો કરાવે છે. જ્યારે છનસાન રોજે રાખે
છે. તો તે નફસે અમનારા મગ જાએ છે
એજ સંબંધથી રમજાન શરીરમાં નેકીઓ
વધારે કરવા માટે દીલ ચાહે છે અને ખીજા
મહીનાઓથી એમાં નેકીઓ વધારે રાખી યાએ છે.

ખુદાપાકે હમારા ઉપર રોજ દરજ કીધા
તેમા હમારાજ કાએદો છે ખુદાપના ખજના
આમમાને અને જમીનના અગુર છે ત્યાં
કામ ચીજન. ખોટ નહી હતી કે હમાને એક
મહીના માટે શુખે અને પ્યારા રેડવા દુકમ
કીધે. નધી દુનીઆને ટેમસર રોજ તે ર પીચડે
છે. તો ખાસ રમજાન સરીફમાં રોજે રાખ-
વનો દુકમ થયો તેમાં ખુદાપાકે હમારા માટે
ખામ કાએદો રાખ્યો છે તે કાએદો એજ છે
કે રમજાન સરીફના રોજ રાખવાથી યુનાહ
બલી જવાથી હમારામાં તકવો અને પરહેજ-
મગી, પેશ ચાએ અને જ્યારે તકવો અને
પરહેજમગી પેશ થઈ તો ખુદાપાકે જનત
પશુ મુનતકી અને પરહેજમારો માટે તૈયાર

કીધી છે એટલે રોજે રાખવાથી હમાને
જનતના વરમ બન વે.

ખુદાપાકે કુઆન સરીફમાં ફરમાવે છે
અમ હમાનવાલાઓ તમારા ઉપર રોજ દરજ
કીધા જેની રીતે તમારાથી પેદાશવાલાઓ
પર પશુ દરજ કીધા હતા કે તેથી (રોજ
રાખવાથી) તમે પરહેજમાર ચાઓ.

અયતે પાકથી માફ ખુદુ' મલમ પડે
છે કે રોજાન દરજ કરવાનો સમય ખાસ
હમારામાં તકવો અને પરહેજમારી પેદા કરવા
માટેજ છે.

સરીઅતમાં મુમલમાન સમેદ માહેકથી
સુરજ કુચવા મુધી નૈત સાથે ખાવા પીવ
અને હમખીસતરી કરવાથી દુર રહે તેને રોજ
કહે છે

રોજાના માટે તથા દરજ છે એક તે
આમ લોગોને રોજે છે તે ઉપર બધાન રજ
તેજ છે અત ખીજો ખાસ લોગોના રોજે
તેમા ઉપર લમાસીસાઅ કાત, આખ જમાન
હાથ, પગ, અને સરવે બદનના ભાગોને યુના
હેથી દુર રાખવાનું છે. ત્રીજો દ-જો ખાસલ
ખાસ લોગોને છે તેરોજામાં ખુદા પાકની
ઝતેપાક તરફજ ધ્યાન હોય છે પોનાને ખુદા
પાક મીતએ સ-વે ચીજોથી અલમ રાખવા
આવે છે.

રમજાન સરીફની ફઝીલતો

ખુદાપાકે રમજાન સરીફના મહીનને શ
મહીનાઓપર ખાન મજુરગી આપી છે તથ
એ મહીનામાં ખુદાપાકે કુઆન સરીફને

નાનીય ફરમાવે અને લેવલગુલકદર ને હબર મહીનાઓથી એકતર છે એટલે એક આદમી હબર મહીના ખુદાપાકની ખંદગી કરે અને એક આદમી ફક્ત લેવલગુલકદરમાં ખંદગી કરે તો તે એક રાતની ખંદગી હબર મહીનાની ખંદગીથી મરતખામાં વધી જશે એવી મુતારક રાત પશુ રમખન સરીફમાંજ ખુદાપાકે રાખી છે.

૧ બૈદગીની હદી સરીફમાં છે કે રસુલુ-લ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહેવ સલ્લમે સાખાનના છેલ્લે દીવસમાં વાએઝમાં ફરમાવ્યું કે અમ લેખો તમારી પાસે ખુર્રગી વ લો બરકત વાલો મહીના આવો છે તેમાં એક રાત હબર મહીનાથી બહેતર છે. એ મહીનામાં નેકી કરવી. બીજા મહીનામાં ફરજ અદા કરવા જેવું છે. અને એમાં ફરજ અદા કરવું. બીજા દીવસમાં બીજો ફરજ અદા કરવા જેવું છે. એ મહીના સખરનો છે. અને સખરનો બદલો જન્મત અને એ મહીનો મોવાસાતનો છે એ હીનામાં ઇમાનવાલાની રોજ વધારવામાં આવે. એમાં રોજદારને જે આદમી ઇફતારી વરો તેના યુનાહો માટે મમફરત (ખખસી-યાએ) છે. અને ઇફતારી કરાવનારને રોજ ખનારના જેટલો સવાખ મહે છે (અને) જ રાખનારના સવાખમાં કમી થતી નથી. ને અમર ખવાડવાની તાકત નહી હોય એવા આદમીઓ માટે એજ હદીસમાં છે કે જે એક છુટે દુધ અથવા ખાંક અથવા એક છુટે પાણીથી રોજે ઇફતાર કરાવશે ખુદા પાક તેને પશુ એજ સવાખ દેશે અને જે આદમી રોજદારને પેટ ભરી ખાવું ખવાડ્યું તેને પાક મારી હોઝ (કોસર) થી (પાણી) ડશે કે જન્મતમાં ઇખસ થતાં સુધી કદી મો નહી થાએ. આજ મહીના તે છે કે સર (દાએકો) રહમત છે અને એનો (દાએકો) ખખસીસ છે અને તેને

એલો (દાએકો) જહન્નમથી આઝાદીસ છે. જે આદમી પોતાના મુલામખર કામમાં કમી કરશે ખુદા પાક તેને ખખસી દેશે. અને જહન્નમથી આઝાદ કરશે.

૨ તીરમેઝી સરીફની હદીસમાં છે કે રમખન સરીફની પહેલી રત્રે સેતાન અને સરકસ જીન ફેદ કરવામાં આવે છે. અને દોઝખના દરવાજ ખંધ કરવામાં આવે છે. અને જન્મતના દરવાજ ખોલી દેવામાં આવે છે અને મુનાદી પોકાર કરે છે કે અપનેઈ શૈખનાર મોતવજજેહ ચઢજ. અને અમ મુરાઇ આહનાર દર રહે. અને કેટલાક લોમ દોઝખથી આઝાદ કરવામાં આવે છે અને એ દરેક રાતમાં થાએ છે. ઇમિનેમાજ સરીફના હદી-સમાં છે રમખન સરીફમાં એક રાત હબર મહીનાથી બહેતર છે એ રાતથી ને મહરમ રહ્યો તે દરેક ચીજથી મહરમ રહ્યો તેની ખેરથી તેજ મહરમ થશે જે પુરો મહરમ હશે.

૪ બૈદગી સરીફની હદીસમાં છે કે રમખન માટે જન્મત સર વરસથી આખર વરસ થતાં સુધી સજીખારવામાં આવે છે.

૫ બુખારી અને મુસલીમ સરીફની હદીસમાં છે કે આદમીના નેક કામનો બદલો દસથી સાતસો સુધી દેવામાં આવે છે. જુ રોજના માટે ખુદા પાક ફરમાવે છે કે રોજે મારા માટે છે. અને તેનો બદલો હું આપીશ (રોજનો બદલો કેટલો મહત્તો તે સાતસો કે વધારે મુકરર કીધું નથી એટલે વધારેજ મહત્તો) ખંદો પોતાની ખાલીસ અને ખાવાનું મારે લીધે હોઝ છે. રોજદારના માટે જે ખુસયો છે એક ઇફતારી વખત અને બીજા ખુદા પાકની મુલાકાત વખત અને રોજદારના મોઝાની પુ ખુદા પાકના નબદીક મુસક (ફસ-તુરી) થી વધારે પાક છે અને રોજે ઘસ છે. અને જપારે કોઇએ રોજે રાખો હૈય તો

બેદુદા બહે નહીં અને ત્રીણે (યુગ પાડીને) નહીં. અને અમર તેવાથી કોઈ બાલી મલોચ કહે અમરુ કહવા તૈયાર થાએ તો (તે રોજ દાર) એમ કહે કે હું રોજદાર છું (હું બંધને નથી)

૬ તીવરની સરીફની હદીસમાં છે અમર કોઈ એક દીવસ નહીં રોજે રાખે (તેના બહામાં) તેને જમીન બરીને સોનું દેવામાં આવે તોપણ તેનો પુરા સવાખ થાએ નહીં તેનો (પુરો) સવાખ તો કયામના દીવસે મલસે.

૭ તીરમેઝી સરીફની હદીસમાં છે કે જે બંદા એક દીવસ ખુદાપાકની રાહમાં રોજે રાખશે ખુદાપાક તેના મોઢાને દોઝખથી સીતર વરસના રસતા (જેટલું) દુર કરી દેશે અને એક રેવાયતમાં સો વરસ પછુ છે.

૮ બેદકી સરીફના હદીસમાં છે કે નખીએ અકરમ સલ્લાલ્લેહો અલૈહે વસલ્લમે દુરમાબુ' કે મારી ઉમતને રમજનમાં પાંચ વાતો દેવાઈ છે જે મારા પહેલાં કોઈ નખીને નથી મલી પહેલી તો એ કે જ્યારે રમજનની પહેલી રાત થાએ છે. ખુદાપાક તેમની તરફ નજર (રહમત) કરે છે. અને જેની તરફ નજર દુરમાવશે કદી અઝામ નહીં કરશે ખીચુ' એ કે સાંજના વખત તેમના મોઢાની યુ ખુદાપાકની નજીક મુસાથી પછુ સારી છે. વાત એ ત્રીણકે દરેક દીવસ અને રાતમાં તેમના માટે ફરીશ-તાએ હસતેમદાર (અખસીસની દુઆ) કરે છે એથી એ કે ખુદાપાક જન્મતને હુકમ દુરમાવે છે કે તૈયાર થઈ જા અને મારા બંદાએ માટે મોઝખ્ત (ખુશસરત) થઈ જા (તેઓ) નજીકમાં ફનીયાની તક્લીફથી (છુટી) અહીં આરામ કરે અને પાંચમી એ કે જ્યારે છેલ્લા રાત (રમજનની) હોય છે તો સરેનેની મન્દેરત (અખસીસ) દુરમાવી દે છે.

૯ તીરમેઝી સરીફની હદીસમાં છે કે મધુ આદમીની દુઆ રદ નથી થતી. રોજ-ફની દુઆ જે વખત છૂટાર કરે અને ઇનસાફ કરનાર આદ્લાહની અને મઝલુમની દુઆ.

૧૦ ઇબનેમાજ સરીફની હદીસમાં છે કે જેને મક્કા સરીફમાં રમજન મલો અને તેમાં રોજ રાખ્યા અને રાત્રે જેટલું બની સકુ-હીયામ કીધું તો ખુદાપાક તેને માટે ખીજ જમાના એક લાખ રમજનનો સવાખ લખશે અને દરરોજ એક મરદન (યુવાન) આજાદ કરવાનો સવાખ લખશે અને દરરોજ જેઠાદમાં ઘેડા પર સવાર કરી દેવાનો સવાખ લખશે અને દરેક રાતમાં નેક્રીઓ લખશે.

આઈ-દસ હદીસો સીવાએ રમજન સરીફના ફરીશતોના માટે ખીજ બહુ હદીસો કે તે મોટી કીતાબો જોવાથી માત્રમ પડશે.

રોજના મસાએલ

જે આદમી પર રોજે ફરજ થયો તેં રોજના મસાએલ યાદ રાખવા પછુ જરૂરી કે તેથી બાણી શકે કે રોજે દુરસત થયો નહીં મકરફ થયો કે નહીં સુકામો કરવ. રોજની મઝલુલતની કવી ઉમેદ થાએ છે.

રોજના માટે નૈયત.

રમજન સરાફના રોજની નૈયત દરરોજ નવી કરવી જોઈએ એક દિવસ નૈયત કરી લેવાયા પુરા મહીના માટે એ નૈયત અજુએ નહીં અને રોજે રાખવાની નૈયતથી સેફીનું ખાવું ખાધું અને કાંઈ જમાનથી ખોસો નહીં એ પછુ નૈયત કરવા બરાબર છે. પછુ જ નથી. નૈયત કરવી બેહતર છે. (રહુલ મોદ તીમેરે કીતાબોમાંથી).

રમજન સરીફના રોજ તથા સુનત કે તથા નહીં રોજ રાખવા માટે નૈયત કે દુઆ પછી કરી સકાએ છે અગર રાત્રે

નહીં કરી શકે તો સવામાં ઝવાલ (સુરજ
આથા પર આવે) પહેલાં કરીલે. તો પણ
જાએ છે. પણ દીવસમાં રેળોની નૈયત કરે
તો એ નૈયત કરે કે હું સુમેલ સાહેબીજ
રોજદાર છું. (રદુલ મોકતાર)

સુસાદર અને બીમાર રમજન સરીફમાં
નફા કે વાજીય રોજ ગમે તો જાએ છે
જેવી નૈયત કરશે તેવો રોજ થસે પણ એ
મેજી વગર બીજો કોઈ રમજન સરીફમાં રમજન
વગર બીજી નૈયત કરે તો પણ રમજન સરીફ-
નોજ રેળે થસે. (દરે મુખતાર અને તનવીર)

રમજન સરીફનો કઝા રોજે અથવા
નફા કઝા રોજે રાખવો હોય તે મેજીની
નૈયત સુરજ કૃપા પછીથી સુમેલ માંડ સુધી
રી શકાએ સુમેલ સાહે પછી નૈયત કરસે
હ નફા રોજે થસે દરે મુખતાર)

રમજન સરીફનો રોજે કામ જાણી જોઈ
પડે તો તે રોજની કઝા કરવી પડશે અને
કાઠ રોજ સગાતાર રાખવા પડસે. (આલમગીરી)

સકના દીવસનો રોજે

આસમનના કીનારા ઉપર અખર (વાદળ)
ગોરના લાંબે સાયાનમાં એ.ગુલીસ તારીખે
રમજનનો આંધ જોવામાં આવે નહીં તેથી
બીજો દીવસે મઠ થયો કે આજે ત્રીસમી
તારીખ છે કે રમજન સરીફની પેઢી તારીખ
છે તો એવા સકના દીવસમાં આમ લોગોને
રેળે ફગળ અથવા વાજીય અથવા સકની
નૈયતથી (રમજન હસે તો રમજનનો નહીં
તો નફા) રોજે રાખવો મકરહ છે પણ
ના દીવસમાં આમ લોગો બપોરે ઝવાલ
સુધી ખ એ પીએ નહીં અમર કહીથી
ની ખખર આવી જાએ તો ઝવાલ પેઢલાં
તની નૈયત કરી લે નહીં તો બપોર પછી
૭ પી લે. અમર સકના દીવસમાં કોઈ
નફાની નૈયતથી રેળે રાખે અથવા

કોઈ ત્રીસમી તારીખે રોજે રાખવો હોય
અથવા પીર કે ગુમેરતનો રોજે રાખે છે
અને તે વાર સકના દીવસમાં આમ અથવા
પેઢલાંથી રોજે રાખવો આવે તો એ લોગોને
સકના દીવસમાં રોજે રાખવો જાએ છે અને
ખાસ લોગોને માટે પણ સકના દીવસમાં રોજે
રાખવો જાએ છે. (આલમગીરી વીગેરે)

સકના દીવસમાં કોઈ રોજે રખે તો
સુમેલગર રખે અને તેના નફા રોજે થશે
અમર તે દીવસ રમજનનો સાખીત થયો તો
રમજનનો રોજે થશે (દરે મુખતાર વીગેરે)

સેહરી કરવાનું બચાન

મેહરી ખાતા માટે હદીસ સરીફમાં ખડ
તાઈદ આવી છે તેથી રોજે બીડી અમર જુક
નહીં હોય તો શોક પસ ખાઈ પી લેવું
જોઈએ ખખરી સરીફની હદીસમાં છે કે
સેહરી ખાઓ તમાં બરકત છે અને મુન્વીમ
સરીફી હદીસના છે હમારા રિજ માં અને
અહસે કીત મના રોજમાં સેહરીના લુખાનો
૪૬ છે.

તીપરાની સરીફમાં છે કે ખુદાપાક અને
તેના ફીમતાએ સેહરી ખાનાર પર દરહ
મોકલે છે. અને સેહરીમાં તાખીર (દીલ)
કરવાનું હુતમ આવું છે પણ એટલી દીલ
નહીં કરવી કે સુમેલ સાદીક થઈ જવાનો સહ
પેલા થઈ જાએ

તીપરાની અવસતની હદીસ સરીફમાં છે
કે ખુદાપાક તબુ વીજે હેસત રાખે છે છદ
તાનીમાં જલની કરતું અને સેહરીમા તાખીર
(દીલ) કરવી અને તમાઝમાં હાથપર હથ રાખવું

ઈફરીનું બચાન.

ઈફતારા કનમાં જલહી કરવાનું હુતમ
છે એટલે તાગ નમર પડે તમાં સુધી લેએ
નહીં સુરજ કૃપા તુરત ઈફતારી કરવી જોઈએ

પણ જો આસખાનના કીનારા પર અખર (વાદળ) વીગેરે હોય તો જલદી નહીં કરવી જોઇએ જ્યારે સુરજ હુમવામાં શક નહીં રહે ત્યાર પછી ઇફતારો કરે અને હલાલ રોજીથી ઇફતારી કરવી જોઇએ અમર હરામરોજીથી ઇફતારી કરવામાં આવે તો તે નાખતોજ રોજો થયો જ્યારે પેટમાં હરામ રોજી ભરવામાં આવે તો પછી નકવો અને પરહેઝગારી કેવી રીતે પેદા થઇ શકે તેથી પાક કમાઇ ખાવામાં થતી જરૂરી છે.

અમર હરામ રોજીથી ઇફતારી અને સેહરી કરે તો એવું થયું કે એ આદમીએ પુરો દીવસ મકાનની દીવાર તૈયાર કાઢી અને સાંજ થતા તોડી પાડી એવીજ રીતે રોજો રાખી ભુખ પ્યાસની તકલીફ ઉઠાવી સાંજે પરહેઝગારીની દીવાર તૈયાર કાઢી અને સાંજે હરામ રોજીથી ઇફતાર કરી તે દીવાર તોડી નાંખી.

દારમી સરીફની હદીસમાં છે કે કેટલાક રોજદારને પ્યાસ વગર કંઈ (સવાય) નથી એટલે તેમણે પ્યાસ ભુખની તકલીફ રોજો રાખી ઊઠાવી પણ હરામ રોજી વગેરેને લાધે રોજો કયુલ થયો નહીં અને સવાયથી મદદ મેળવ્યો એવીજ રીતે ઇફતારીમાં એટલું નહીં ખાએ કે ઊંડા મેસવામાં તકલીફ થાએ અને તરાવીહ પઢવામાં મુસતી થાએ કેટલાક માલ-દારોના ત્યાં કીસમ કીસમની ચીજો તૈયાર થાએ છે તે ખાવામાં કેટલાકોને તો મગરેબની જમાઅત મલતી નથી બલકે વખત ચાલે જવાથી નમઝ પઢવાનું વખતમાં મસતું નથી. અમર ચોડી ચીજોથી ઇફતાર કરી નમાઝ પઢી પછી ખાવા એસે તો નમાઝ મળુ મલી શકે અને ખાવાનું પણ ધીમેથી ખવાએ ખુશપાક હાથે રોજી કયુલ કરે.

બીજી વન એ કે રોજો રાખવાથી નફસે અમનાનો જીન હોવા કરાવે છે તે મરે છે જ્યારે સારી સારી ચીજો ખાએ અને વધારે ખાએ તો પછી નફસે અમારા જીંદા થાએ છે તેથીજ સુક્યાએ ફરામે રોજો રાખી ઉપર અરમ પાણી અને માસુરી ખાવાનું ખાવું છે.

ઇફતારી જલદી કરવા માટે હદીસો.

પ્રખાસી સરીફની હદીસમાં છે કે ભોગ હમેશાં ખેરથી રહેએ જ્યાં સુધી ઇફતારામાં જલદી કરએ.

તીરમેઝી સરીફની હદીસમાં છે કે ખુશ પાકે ફગવ્યુ છે કે મરા બંદામાં મને વહાલો તેજ છે જે ઇફતારીમાં જલદી કરે છે

અયુદ્દાફ સરીફની હદીસમાં છે કે દીન હમેશાં ગાલેજ રેડસે જ્યાં મુધી ભોગ ઇફતારીમ જલ્લી કરશે કેમકે યહુદ અને નસરની ટીક કર છે.

અને રોજો ઇફતાર કરાવની નફ ફરીસા આતી છે અને ખજુર અથવા ખાતક અથવા પાણીથી રોજો ઇફતાર કરવાનો દુકમ છે.

તીરમેઝી સરીફમાં છે કે તમ રામાં કોઇ જે રોજો ઇફતાર મરે તો ખજુર અથવા ખાતકથી કરે કે તે ખરમ છે અગર નહીં તે પાણીથી (ઇફતાર કરે) કે તે પાકકરવ વલો છે.

તીંગતની સરીફની હદીસમાં છે કે જેણે હલાલ ખવા અથવા પાણીથી ઇફતારી કરી તેના માટે ફરીશનાઓ રમગનમાં ૯ તેજા કરે છે અને સમેકદરમાં તે ૧૧ માટે જીજરા અલેહી સમલ તે ૧૨ વસરગલ મ તા ને મર ર છે (બીજી હદીસો રમગન સરીફના ફઝાએ જમાનમાં જુઓ)

અપુષ્પાઉદ સરીફની હદીસમાં છે કે
રસલે અકરમ સલ્વાહો અલેહે વસલ્લમ
મહતારી વખત આઈ દુઆ પઢતા હતા.

અલ્લાહુમ્મા લકા સુખતો વ અલ્લા
રીઝકેકા અફતરતો.

રોગને મકરૂફ કરનાર ચીજો.

જે ચીજોથી રોગને મકરૂફ થાયે એવી
ચીજોથી દુર રહેવું જરૂરી છે રોગમાં નુકસાન
આવી જાયે છે અને નુકસાનવાલી ચીજની
પીનત ધરી જાયે છે અને વધારે નુકસાનવાલી
ચીજ હોય તો ફેકી દેવાયે છે એવીજ રીતે
રોગમાં ફેટલીક ચીજ નુકસાન કરે છે અને
ફેટલીક વખત વધારે નુકસાન થવાથી મક્રુથ
થતા નથી.

ખુખારી સરીફમાં છે કે જેણે ખુરી વાત
કહેવા અને નેના પર અમલ કરવાનું છોડું
નહીં તો તેની ખુદપાકને કાંઈ હાજત નથી
કે તેણે ખાવા પીવાનું (રોગે રાખી) છોડી દીધું.

રોગે રાખી જુડી વાતો અને ગીનત
અને ચુગદી અને ગાલો પકવુ અને બેહુદા
વાતો કરવી મના છે અને રોગની હાલતમાં
તો વધારેજ મના છે. એ ચીજોથી રોગને
નુકસાન પોંચે છે મકરૂફ થાયે છે.

છાખને ખોઝયમાંની હદીસમાં છે કે રોગે
એતુ' નામ નથી કે (ફક્ત) ખાવાપીવાનું છોડી
દે (પુરો) રોગે તો એ છે કે લગવ અને
બેહુદા વાતોથી દુર રહે.

રોગમાં કોઈ જીર વગર ખાવાનું ચાખવું
રૂઢ છે પણ જો કેઈ ઓરતનો ખાવીક
થવા . . . કે ચુલાખનો સરદાર ખરાખ
જાતવાલો હોય તો ખાવામાં નમક વીંગેરે
!! અથવા વધારે થવાથી ચુસે થઈ જસે
મ હોય તો તે ઓરત અથવા લોંડી ખાવાને

જ્યાન પર સુકી (ફક્ત) મળ માલમ કરી
ચુકી નાંખે અને હલકમાં કોઈ ચીજ જવા
નહીં દે તો ચાખવું જાએજ છે અથવા ફેઇ
ચીજ ખરીદ કીધી પણ તેને ચાખીને જુએ
નહીં તો નુકસાન થાયે એમ હોય તો ઉપર
લખા મુજબ ચાખવું જાએજ છે અમર નુક-
સાન નહીં થાયે તો ચાખવું મકરૂફ છે
(દુરરે મુખતાર વીંગેરે)

રોગની હાલતમાં ઓરતનાં હોઠ અને
જ્યાન ચુ.વુ અને મે તાશીરને ફાહેલા મ.દ
છે અને ઓરતનો બોસો લેવાથી અથવા તેના
બદનને અડકવાથી મની નીકરીજવાનાં ખોદ
ફાંચ તો એ પણ મકરૂફ છે. એવી ચીજોથી
દુર રહેવું જોઇએ (રફૂલ મોહતાર) (હલકમાં
પાણી નહીં પોંચી જાયે તેથી) રોગની
હાલતમાં મોઢામાં અથવા નાકમાં પાણી ચઢા-
વવામાં મોખાલેગો (વધારે) કરવો મકરૂફ છે અને
વસ્તુ અને ચુસલ વગર ઠડક પોચાડવા કુ'ની
ડરવું અથવા નાકમાં પાણી લેવું અથવા બ.ત
પ. બીંગેલું લુગડું મુકવું મકરૂફ નથી પણ
ગરમી વીંગેરેના લીધે પોતાની બેચેની પરમાની
જાહેર કરવા બદન પર બીંગેલું લુગડું મુકવું
મકરૂફ છે અને પાણીમાં ચુસલ કરતી વખતે
હવા છોડવાથી રોગને મકરૂફ થાયે છે અને
મોઢામાં થુક એકડું કરી નીગમી જવાથી પણ
રોગે મકરૂફ થાયે છે (આલમગીરી વીંગેરે)

રમજન સરીફમાં એવું કામ કરવું કે
જેનાથી નાકત કમી થઈ જવાથી રોગે તોડવો
પડશે એમ સુમાન માફેબ હોય તો એવા કામો
કરવાના જાએજ છે તેથી બહીઆરાને જોઇએ
કે બપોર સુધી રે દી પઢાવે અને પછી આરામ
કરે. (દુરરે મુખતાર) એવીજ રીતે કડીખા
મજુર અને બીજા મેહનતના ધંધા કરનારાઓને
પણ રમજન સરીફમાં આરામ લેવું જોઇએ.

‘કેટલીક વસતીઓમાં સેદરીના માટે અર-
ધાના બોલવાથી હેલુ’ વખત સમજે છે એ
વાત મલત છે મરધાં નો કેટલીક વખત તો
એ વાગે પણ બોલે છે. કેટલીક વખત રોસની
જોવાથી અથવા અવાજ સાંભલવાથી પણ
મરધો મોઝે છે. એ કદ સેદરીના માટે ટેમ
સુકરર કરવો ઠીક નથી સેદરીના હલ્લો વખત
સુમેલ સાદેક સધી છે. સુમેલ સાદેક સુરજ
ની સલા પેકલાં એક કલક અને આદાર મીનીટ
અને વધુમાં વધુ એક કલક અને પાંતરીસ
મીનીટ થાએ છે.

આજકાલ દફતારી તથા સેદરીના વખતો
મા જાની. (પંચાગ) હોય છે ને પર
જરોસો નહીં કરવો કેટલીક વખત મલત
થાએ છે.

રોજની હાલતમાં ફસ બોલવાથી અથવા
સીંગી લગાડવાથી તાકત કમી થઈ જસે એમ
હોય તો તે મદદ છે. (આલમગીરી)

રોજો તોડાવાથી ચીજોનું બચાવ.

સરીઅતમાં રોજો તેડવો સખત ગુનોહ
છે ખુબારી સરીફની હદીસમાં છે કે જેણે
રમખનનો રોજો વગર રખસતે (સફર કે
ખીમારો) છફાર કીધો તો જમાનાના રોજથી
પણ તેની કઝા થઈ શકે નહીં.

ઉપલો હુકમ તો રોજો રખે નહી તેના
માટે છે અને રાખીને તોડી નાંખવું તો
એનાથી પણ વધુ સખત છે.

ખાવા પીવાથી તથા હમખીસારી કરવાથી
તથા હુકકો સીંગ રેટ પીવાથી અથવા તમાકુ
ખાવાથી રોજો ટુટે છે.

ખાંડ વીગેરે જે મોઢામાં રાખવાથી પીમણી
જાએ. એવી વીજોને મોઢામાં રાખી થુક નીમલ-
વાથી અથવા ઘાતો વચ્ચે કોઈ ચીજ ચણા બરાબર
કે તેથી વધુ રે હોય તેને ખાઈ જવાથી અથવા

કમ હોય ચણાથી પણ મોઢાથી બાહર કાઢીને
પછી ખાઈ લે અથવા ઘાંતોમાંથી ખુત નીકળી
હલકના નીચે બીરે અને નેતો મળત હલકમાં
માલમ પડે તો એ સરવેનાં રોજો ટુટી
જાએ છે. (ફરરે મુખતાર)

કુદરી (મોઢામાં પાણી લેવું) કરવામાં
છરાજ વગર હલકના નીચે પાણી બીરો મધુ
અથવા નાકમાં પાણી લેવાં દેમાગ પર પાણી
ચઢી મધુ તો રોજો ટુટી જસે, પણ રોજો
માદ નહી હોય તો નહી ટુટસે. એવીજ રીતે
રોજદાર તરફ કોઈએ ચીજ ફેંકી અને હલક
ના નીચે બીરો મધ તો રોજો ટુટાં
(આલમગીરી)

કાંચના ખાવા પીવાથી અથવા
ખુલું દળું અને પાણીનો કતરો હલકમાં
પાંચી ગયો તો રોજો ટુટી જસે. (આલમ
સુતર વીગેરેનો રંગીન દેરો મે
રાખવાથી જે થુક રંગીન થયું એવા
નીમલવાથી રોજો ટુટી જસે (આલમગીરી)

આંખમાંથી આંસુ નીકળી મોઢામ
ટીપું કે એ ટીપાં ચાડ્યા જોએ તો
ટુટસે નહી પણ જો આંસુ વધારે જાએ
તેનું ખાર પણ માલમ પડે તો રોજો ટુટ
જસે. (આલમગીરી)

ઝોરતને બદન અડકાવવાથી અથવા બોસો
લેવાથી મની નીકલે તો રોજો ટુટી જસે.
(આલમગીરી)

માથામાં અથવા પેટમાં જખમ હોય અને
તેમાં લીલી કે સુકી દવા નાખવાથી જે દેમાગ
કે પેટ સુધી દવા પહોંચ્યાનું માલમ
રોજો ટુટી જસે પણ જો દવા
માલમ નહીં પડે તો લીલી દવાથી
ટુટશે અને સુકી દવાથી નહી ટુટે. (આ

ઉસી-થવાથી રોજો ટુટશે ન
ઉસી વગર હમખીમારે પેટમાં થયું

બાંધે તો અગર મોઢું બરીને હોય તો રોળે
 દુટસે અગર કાંઈએ ભાખી ખુશ કસદન કંઠડી
 મોઢું બરી કીતી તો રોળે દુટસે અને મોઢું
 બરી નહીં હોય તો પણ ઇલામ મોઢમદ રહમ-
 તુલાદ અલેકની નજદીક રોળે દુટી જસે
 [ફરે મુખતાર વીગેરે]

ઉલ્લીમાં અલગમ આવે તો રોળે કુટતો
 નથી પણ મોઢું બરીને હોય તો ઇલામ
 અપુપુસક રહમતુલાદ અલેકના નજદીક રોળે
 દુટે છે [આલમગીરી]

અગર કાંઈ આદમી રોળે રાખી ભુલથી
 પોતે તો રોળે દુટતો નથી.

ખુખારી સરોફનાં છે કે જે રોળેદરે
 (ખાધું અથવા પીડું તે રોળેને પુરું
 મુદા પાકે તેને) ખવડ્યું અને પીવાડ્યું છે.
 માખ અને કુમાડે અને ચુખાર ના-હજ-
 આલ્યા જવાથી રોળે તુટતો નથી પણ
 યાદ હોવા છતાં ભાખીખુશને અગરખતી
 (ખાંડ કાંઈ ખુલ્લો વીગેરેના કુમાડે
 ખેચે તો રોળે તુટી જસે (ફરે
 ૧૨ વીગેરે)

સુરમે લગાડવાથી અથવા તેલ લગાડ-
 ના અથવા પચના (સીંગી) લગાડવાથી
 અથવા ખાખમાં મતી નીકસવાથી રોળે તુટતો
 નથી (ફરે મુખતાર વીગેરે)

કાનમાં પાણી ટપકવાથી રોળે તુટતો
 નથી પણ જો કાનમાં તેલ નાંખે અથવા તેલ
 અથવા નાંખે અથવા નાંખમાં દવા ચડવે અથવા
 પકનો (પાખ નો લાવાની તરકીબ) ફરે તો
 ૧ જશે (ફરે મુખતાર વીગેરે)

૧ રાખી કાંઈ ભુલથી ખાવાનું ખ તો
 તે યાદ આવતાં (મોઢાંનાંયાં) લુખો
 ૧ દીધે તો રોળે તુટસે નહીં અને
 ૧ પછી મેઢમાંનો લુખો નીગલો
 રોળે તુટી જશે. (આલમગીરી)

તેલ અથવા તેલના બરાબર કાંઈ ચીજ
 ચાખી અને ચુકની સાથે કુતની મધ અને
 હલકમાં તે ચીજનો મળાં માલખ પડે તો
 રોળે તુટી જશે—(ફતહુલ કદી)

તરાવીહનું નામ ન.

તરાવીહની નમાઝ સરવે ઇમામેના મઝ-
 હબમાં મરદ અને ઓરત મટે મુન્નવ મોઅ-
 કકદા છે ખુદ હજરત રસૂલે મુખ સલ્લ હો
 અલેહે વસલ્લમે તરાવીહની નમાઝ પઢી છે.
 અને ખે ત્રણ રાત્રીમાં આપના પાછળ સલા-
 ખીઓએ તરાવીહ પઢી છે પણ દરરોજ લોગો
 વધારે આવતા ગયા તેથી ખદાપાકના તરાથી
 તરાવીહ ફરજ થઇ જાય એવે આપને ખોદ
 પેદા થવાથી જમાઅત સાથે પડતુ છોડી દીધું
 હતું હજરત ઊમર રદ્યલ્લાહો અનહોએ પોતાના
 જમાનામાં જ્યારે મસજીદમાં લોગોને અલગ
 અલગ તરાવીહ પઢતાં જોયા તેથી ફરમાવ્યું કે
 સરવે એક ઇમામ સાથે એકદા થઇને તરાવીહ
 પડે તો ખેહતર છે તેથી એક સવાખીને ઇમામ
 બનાવી સરવે લોગોને ઇમામ સાથે પઢવા કહ્યું
 અને ખીજે દીવસે મસજીદમાં ઇમામ સાથે
 તરાવીહ પઢતાં લોગોને જોયું તે આપે ફરમાવ્યું
 નેઅમલ ખીરઅહ બહુ સારી ખીદઅત છે.
 અને હદીસ સરીફમાં તરાવીહની વીસ રકઅતો
 પઢવા માટે રવાબનો આવી છે.

ખેહકી સરીફમાં છે કે હજરત ઊમર રદ
 યલ્લાહ અનહોના વખતમાં વીસ રકઅત
 તરાવીહ પઢતા હતા અને હજરત ઊસમાન
 અને હજરતઅલી રદ્યલ્લાહો અનહોમાંના જ-
 માનામાં પણ વીસ રકઅતે તરાવીહની પઢતા હતા.

અને મોતા સરીફમાં છે કે હજરત ઊમર
 રદ્યલ્લાહ અનહોના જમાનામાં રમજનમાં
 લોગો તેવીસ રકઅતો પઢતા હતા. ખેહકીમાં
 છે કે તેમાં ત્રણ રકઅત વીતરની હતી. (એટલે
 તરાવીહની વીસ રકઅતો રહી.)

અને જમકુર આલમીએ કેરામ ના મઝહ-
ખમાં પણ વીજ રકબત તરાવીહની છે.

તરાવીહનો વખત એસાની નમાઝ પઢા
પછીથી સુએહ સાદેક સુધી છે. અને રાત્રીનો
ત્રીજો હીસ્સો જ્યા પછી તરાવીહ પઢવું મુસ-
તહબ છે [દુરરે મુખતાર વીગેરે]

તરાવીહ એમે રકબાતો કરી પઢે અને
દર ચાર રકબતો પઢ્યા પછી જેટલી ચાર
પઢતાં વાર થઈ હોય તેટલું એસવું મુસતહબ
છે. અને ચાર રકબતો પઢ્યા પછી એસે તે
વખતમાં જોઇએ કહેમો સરીફ પઢે અથવા
દુરદ સરીફ અથવા તસબીહ પઢે. તસબીહ
સખહાનલાહે ઝીલ મુલકે વલ મલકુન સુખહાના
ઝીલ ઇઝઝતે વલ અઝમને વલ કાબરીય.એ
વલ બાઈન મુખહાનલ મલેકીય હેયલીલ લઝી
લાયનાગો વક્ષા યમુનો સુખ્યુલુન કુદદુસુન રબ-
બોના વરઅયુલ મલાએકતે વરદદ લાએલાહ
ઇલલાહો નસતમ ફેરલાહ. નસઅલો કલ
જનનાતા વનહીઝા એકા મેનનાર [ગુનયાહ વીગેરે]

તરાવીહમાં એક વખત પુરું કુરઆન
સર્ફ કવું ખતમ કરવું સુન્નતે મોઅક્કદા છે.
અને એ વખત ફઝીલત છે અને ત્રણ વખત
અફઝલ છે. અને લોગોની સુસતીના લીધે
ખતમ હોઈવું. જાએઝ નથી. [દુરરે મુખતાર]
તરાવીહમાં સુરતો પઢે તો પણ જાએઝ છે.
[આલમગીરી]

કાઠ આલીમ હાફેઝ હોય તો બેહતર છે
કે તે પોતેજ પઢે અને ઇમામ ગલત પઢતો
હોય તો બીજી મસજીદમાં જવું જાએઝ છે
અથવા બીજી મસજીદનો ઇમામ ખુસ આવાજ
હોય અથવા પોતાના મોહલ્લાની મસજીદમાં
કુરઆન સરીફનો ખતમ થતો નહીં હોય તો
બીજી મસજીદમાં જવું જાએઝ છે અને ઇમામ
સહીહ પઢનાર થવો જોઈએ. [આલમગીરી]

હમારા જમાનામાં જેટલીક જગા તરાવીહ
હાફેઝો પઢાવે છે. પણ શું પઢે છે તે કંઈ
સમજમાં આવતું નથી અને હરફે પણ ગલત
પઢે છે જેથી જેટલીક વખત તો નમાઝ થતી
નથી. તેથી સહીહ પઢનારાએ અને હરફે
સમજમાં આવે એવી રીતે પઢનારા હાફેઝો
થવા જોગએ.

નમાઝમાં કુરઆન સરીફ જલદી જલદી
પઢવું તેમજ રકબ સીજદા વીગેરેમાં જલદી
કરવું મકરૂહ છે [આલમગીરી]

કાઠ આલીમીએ એસાની નમાઝ જમાઅત
થી પઢી પણ તરાવીહ જમાઅત સાથે
નહી તો તે વીતર જમાઅત સાથે પઢી
[દુરરે મુખતાર વીગેરે]

તરાવીહની નમાઝ કેઈ ઝેઝર
એસાને પઢવું મકરૂહ છે. અને જેટલાક ઇમા
મઝહબમાં તો નમાઝ થસેજ નહી. [દુરરે મુખ
[સુસતીથી] રકબમાં ઇમામ જાએ
સુધી જેટલાક લોગ એસી રહે છે. અને રકુ
સાથે થઈ જાએ છે એવું એસવું જાએઝ
નમાઝના મારે સુનારીક લોગ સુસતી
તેથી તેમની મુસાબેહત થાએ છે. [ગુનયા]

ઇમામથી નમાઝમાં કાઠ સુરતકે આપત
બુલથી પઢવામાં રહી ગઈ હોય તો તે સુરત
અથવા આપતના પેદલાં પડી આગલ પઢવું
મુસતહબ છે. [આલમગીરી]

તરાવીહની નમાઝ કાઠ સખબથી ટુટી
ગઈ તો તેમાં જેટલું કુરઆન સરીફ પઢવું હોય
તેને બીજી રકબતોમાં દોહરાવવું જોઈએ
ખતમ પુરો થાએ

વીતરની નમાઝ પઢ્યા પછી
યાદ આપ્તુ કે તરાવીહની એ રકબ
ગઈ છે તો તેને જમાઅત નાથે
અથર એમ યાદ આપું કે કાદે એ

રહી મધ હતી. તો જમાખત સાથે ચઢવું નહીં અને સલામ ફેરવ્યા પછી કોઈ કહે બે રકબતો થઈ. કોઈ ત્રણ કહે તો ઇમામને જેમ માલમ હોય તેમ અમલ કરે અને ઇમામને સ્ક હોય તો જેના ઉપર બારોસો હોય તેની વાત પર અમલ કરે અને લોગોને બે એમ સ્ક થાઓ કે વીસ થઈ કે અઢાર થઈ તો બે રકબત અમલ અમલ પડી લે. [આલમગીરી વીગેરે]

ઇંદુલું બચાન.

ખુદાપાકે બેકે ઇદના દીવસ ખુશીના માટે દીધા છે અને તેમાં એ દીવસોમાં તથા હજીની ઇગ્યારમી અને બારમી અને તેરમી [બે રોને રાખવે] પણ હરામ છે. ખુદાની તરફથી એ દીવસો ઝીયાદતના છે.

ઇદની નમાઝનો વખત સુરજ એક ને આઠ [બરાબર સવારે ચઢવાથી શરૂ થાય છે. અવાલ સુધી વખત રહે છે. અવાલ થવાથી ઝ પડી શકાય નહીં તેથી સલામ ફેરવ્યા પાં અવાલ થઈ જાય તો નમાઝ થઈ નહીં રમઝાની ઇદમાં વાર કરી પઢવું અને ૧ ઇદમાં જલ્દી કરવું મુ તહબ છે. મુખતાર વીગેરે]

ખુસતહબ ચીએ.

ઇદના દીવસે હજમત બનાવવું અને ખુસદ કરવું મીસવાક [દાતલુ] કરવું સારા લુખડાં [નવા હોય તો નવા નહીં તો જુના] પેહરવા પતર ખુસમે લખાડવી અને ઇદગાહમાં ચાલતાં જવું અને જલ્દીથી જવું અને નમાઝ પેહલાં ૧-૨ અદા કરી દેવું અને ઇદગાહથી ઘેર પાછા દિગાહમાં જતી વખત જે રસનાથી ગયાં વગર ખીજા રસતાથી જવું અને ઇદની નમાઝ પેહલાં ત્રણ કે પાંચ કે જુરો ખાઈ લેવી અમર કોઈ મીઠી પાણી [શીર ખુસમે વીગેરે] અને ઇદના

દીવસે ખુશી જાહેર કરવી. અને ખેસત કરવી કે મુખારકખાદી દેવું ખુસતહબ છે [કુરે ખુખતાર હેલાયા વીગેરે]

ઇદગાહમાં ચાલતાં જવું ખેહતર છે અને સવારી પર જવું જાયજ છે અને ખેર આવતી વખતે સવારીમાં આવે તો હરજો નથી. [આલમગીરી]

ખાસ લોગોને ઇદની નમાઝ પેહલાં નફલી નમાઝ પઢવું મકરૂહ છે. જેમએ તેના ઉપર ઇદની નમાઝ વાળ્ય હોય કે નહીં હોય અમર કોઈ ઓરત ચાસતની નમાઝ પઢતા હોય તો તે પણ ઇદની નમાઝ પછી પડે અને ઇદની નમાઝ પછી ઇદગાહમાં નફલ પઢવા મકરૂહ છે ઘેરમાં પઢવા જેમએ અને ચાર રકબતો પઢવી જેમએ અને આમ લોગો ૨૬ પેહલાં અથવા ઇદગાહમાં નફલ નમાઝ પડે તો મના નહીં કરવું જેમએ. [પઢવાદે.] [દુદ્દે મુખતાર વીગેરે]

ઇદની નમાઝ પઢવાની તરફીય

પેહલાં ઇદુલ શીતર અથવા ઇદુલ હોદાની બે રકબતો છાતકખીર સાથે પઢવાની નૈયત કરે અને કાન સુધી હાથ ઉઠાવી સડની તકખીર અલ્લાહો અકબર કહીને હાથ બાંધી લે ફરી સના પડી ત્રણ વખત તકખીર અલ્લાહો અકબર કહે અને ત્રણ વખત કાનો સુધી હાથ પણ ઉઠાવે. પછી ઇમામ અલિઝો અને ખીસમીલાહ પઢી સુરે ફાતેહા અને સાથે ખીજા સુરત જેરથી પડે અને ફરૂચ અને મેહી સીજદા કીધા પછી ખીજા રકબતમાં ઇમામ પેહલાં સુરે ફાતેહા અને ખીજા સુરત પેહલાં પડે અને પછી ત્રણ વખત તકખીર અલ્લાહો અકબર કહી દરેક વખત કાન સુધી હાથ ઉઠાવી ચોથી તકખીર કહી રકબતમાં જાય પેહલી રકબતમાં પેહલી તકખીર કહી હાથ બાંધવા અને સના પઢા પછી ખીજા બે તક-

બીરોમાં હાથ કાન સુધી ઊઠાશે ત્યારે છુટા રહ્યો અને ચોથી તકબીર કહી હાથ બાંધી બેલું જોઇએ. અને બીજી રકબતમાં બપોરે છેલ્લાં ત્રણ તકબીર કહે તો તેમાં હાથ છુટા રાખે અને ચોથી તકબીર કરી હાથ ઊઠાવા. વગર રકબમાં જાયે અને એ તકબીર વચ્ચે ત્રણ તકબીર [સુખાનધાહ કહે] પઢે તેટલું થોભવું જોઇએ અને બીજા હદમાં પેહલી રકબતમાં સુરે જુમાઅ અને બીજી રકબતમાં સુરે મોનાફેકુન પઢવું અથવા પેહલી રકબતમાં અજમેલી સમાગી નરત અને બીજી રકબતમાં સુરે હલ અતાકા પાતું મુસતહમ છે [દુરરે મુખતાર વીગેરે]

કોઈ આત્મી પેહલી રકબતમાં ઇમામના તકબીરો ફેહવા પછી સામેલ થાય તો પેહલાં તકબીરો તેને કા લેવી જોઇએ. અને ઇમામ રકુઅમાં મથો મેય તો ઇમામ સાથે રકુઅમાં જાયે અને રકુઅમાં તકબીરો કહી લે પણ જો એમ સમજે કે કિલા રહી તકબીરો કહીસ તો પણ ઇમામ સાથે રકુઅ મલસે તો ઊભા રહી તકબીરો કહે પછી રકુઅમાં જાયે. અને કોઈ આદમી ઇમામના રકુઅમાં જવા વખત આવે અને રકુઅમાં સાથે મથો પણ તકબીરો પુરી ફેહવા પેહલાં ઇમામે રકુઅમાંથી માથું ઊઠાવી લીધું તો તેને બાકી તકબીરો ફેહવાની જરૂરી નથી અને રકુઅમાં તકબીરો કહે તેમાં હાથ ઊઠાવવાનું નથી. [દુરરે મુખતાર વીગેરે]

ઈદની નમાઝ કોઈ ઊઝરથી [સખત વસ્ત્રાહ હોય અથવા ચાંદ જોયો નહીં અથવા નમાઝ પઢતાં ગવાલ થઈ ગયો] ઈદના દીવસે થઈ નહીં તો બીજો દીવસે પણ પઢે અને બહારી ઈદની નમાઝ ત્રીજો દીવસે પણ પઢી શકાયે અને રમજનની ઇદમાં ઇદમાહ જતાં તકબીર ધીમે ફેહવા જવું અને બહારી ઈદમાં જોઆ અવાજથી ફેહવાં જવું અને બહારી ઈદમાં

નમાઝ પેહલાં આતું નહીં જોઇએ [આલમગીરી વીગેરે]

ફીતરાનું બચાન.

ઈફુલ શીતરના દીવસે સુમેહ સાદેક પછી ફરેક મુસવમાન જે જકાત દેવા લાયકેક હોય તેના પર સદક એ શીતર દેવું વાજબ છે તરીકે ઈદની નમાઝ પેહલાં દેવું છે. અગર ઈદ પેહલાં રહી જાયે તો ઇદ પછી પણ દેવું જોઇએ અગર પેહલાના શીતરા દેરાના બાકી રહી ગયા હોય તે પણ ઇદ દેવા જોઇએ. [આલમગીરી વીગેરે]

તીરમેઝી સરીફમાં છે કે રસુલુલ્લાહ સ હાલો અલે હે વસલ્લમે એક આદમીને કે માવું કે મકકા [સરીફ]ની મલીઓમા ફક કરી દો કે સદક એ શીતર વાજબ છે.

દેલમીની હદીસ સરીફમાં છે કે ન સુધી સદક એ શીતર અદા નહીં કરે ત્ય સુ રોજ આસમાન અને જમીન વચ્ચે લટ રહે છે.

બાપના ઉપર પોતાના નાના બચ્ચા તરફથી શીતરો આપવો વાજબ છે અને નહીં હોય તો દાદાને દેવું વાજબ છે. બેરીનો તથા મોટી ઉમરના અવલાદના તરફથી શીતરો આપ કે દાદાને દેવું વાજબ નથી [આલમગીરી વીગેરે]

ફીતરામા શું દેવાયે

શીતરામાં ધર્ગ અથવા ધર્ગિનો આટો અથવા સતુ અડધો સાઅ (આસરે પાકું પોણા બસેર) દેવું જોઇએ અને ખજર અથવા મુતકકા અથવા જવ અથવા ન આટો કે સતુ એક સાઅ. (આસરે સાડા ત્રણ રોર) દેવું જોઇએ. [આલમગીરી વીગેરે] અને જવથી તેમનો આટો નેહતર છે. અને તેમની કીમત પણ

જારી છે. પણ મોંઘવારીના વખતમાં ધર્મ કે જવ [કીમત ફેવાથી] દેવું બેઠતર છે અને કીમત આપે નો ખરાબ ધર્મ કે જવની નહીં આપે. [દુરરે મુખનાર]

શીનરો ફેવામાં અગર ધર્મ કે જવ અથવા મુનકકા કે ખજુર વગર બીજી ચીજો ચોખ્ખા અથવા જવાર અને બીજા અનાજો આપે તો તેની કીમત ઉપરની ચાર ચીજોમાંથી કાઢવી ખરાબર થવી જોઈએ. [આલમગીરી વગેરે]

શીનરો ઇંદની પેઢલાં પણ દેવું જોએજ છે પણ બેઠતર એ છે કે ઇંદના દીવસ મુગેહ સાફે પછી અને ઇંદમાહમાં જવા પેઢલાં પે અને જે આદમીને જકાત ઇર્શ શકાયે શીનરો પણ ઇર્શ શકાયે છે અને જેને ત લેવું જોએજ નથી તેને શીનરો લેવા જોએજ નથી. [આલમગીરી દુરરે મુખનાર]

એઅતેકાફનુ ખયાન

રમજન સરીફના છેલા દાયેકામાં એટલે ત્રીસમી રાતથી ઇંદના ચાંદ દેખાએ ત્યાં મસજીદમાં એઅતેકાફ કરવું મુન્નન ન્દા છે. અગર સેહરમાંથી એક પણ િ એઅતેકાફ નહીં બેસે તો સરવેથી ભો થમે [આલમગીરી વગેરે]

ઐહકી સરીફની હદીસમાં છે કે હજરત હિમામ હુસેન રદેવ્લાહો અનહોથી રવામત છે કે હજરત નસીલે મકયુલ સસલ્લાહો અલેહે વસલ્લમે ફરમાવું જોજે રમજનમાં દસ દીવસનો એઅતેકાફ કીધો તો બે હજ અને ઊમરા કરવા જેવું છે.

ઈમને માગ સરીફની હદીસમાં છે કે કાફરનાર મુનાહોથી દુર રહે છે. કીઓથી ને એટલો સવાબ મળે છે જે બધી નેકીઓ કીધી અને હજરતે એઅતેકાફ કીધો છે.

શુખારી સરીફની હદીસમાં છે કે રસુલુલ્લાહ સસલ્લાહો અલેહે વસલ્લમ રમજનના છેલા દાયેકામાં વફાત થતા સુધી એઅતેકાફ કરતા હતા.

મુસલમાન અકલમંદનું મસજીદમાં એ આદત કરવાની નૈયતથી બેસવાને એ અતેકાફ કહે છે.

એઅતેકાફ કરવું મુસલહબ છે અને રમજન સરીફના છેલા દાયેકામાં મુન્નન મોઅકસદા છે એઅતેકાફમાં રોજદાર થવું અને મસજીદમાં બેસવું સરત છે. પણ જે કાફરોરત એઅતેકાફ કરે તો ધરમાં જ્યાં નમાઝ પઢવાની જગ્યા હોય ત્યાં બેસે અગર જગ્યા મુકરર નહીં હોય તો નમાઝની જગ્યા મુકરર કરીને બેસે [આલમગીરી વગેરે]

એઅતેકાફમાં બેઠા પછી વગર ઉઝરે [પેસાબ પાખાના] મસજીદથી બાહરે નીકલી શકાયે નહીં નીકલે તો એઅતેકાફ ટુટી જશે. [હીદાયા]

પેસાબ પાખાના માટે મસજીદના બાહરે નીકલી શકાયે તેમજ વજુ અને ગુસલ કરવાનું જે મસજીદથી બાહરે હોય તો પણ નીકલી શકાયે. અને જુમાની નમાઝ માટે જમઅ મસજીદમાં જઈ શકાયે. અને મીનારા પર જવાનો રસ્તો બાહરથી હોય તો અઝાન ફેવા માટે પણ જઈ શકાયે જોએજ છે. [દુરરે મુખનાર વગેરે]

પોતાની જાજફ દુર હોય અને રસતામાં કાઈ દોસ્તના ધરમાં જાજફ છે. તો પણ પોતાના ધરમાં જઈ શકાયે [આલમગીરી]

એઅતેકાફ કરનારને મસજીદમાં ખાવું પીવું અને સુઈ જવું જોએજ છે મસજીદ બાહરે કરશે તો એઅતેકાફ ટુટી જશે. [દુરરે મુખનાર વગેરે]

એએનેકાક્રમાં બેસીને જોઈએ કુરઆન શરીફ પઢે અથવા હદીસ શરીફ પઢે. દુરુદ શરીફ પઢે. જોઈએ દીનનો ઇલામ પઢાવે. પેશમનરોના અલ્લાહ બયાન કરે અને અવલેલા અલ્લાહના અને સાલેલીન લોગોના હાલાત બયાન કરે તેમજ દીનની વાતો લખી શકે છે. [દુરરે મુખતાર વીગેરે]

એએનેકાક્રમાં ખીમાર પુરતી કરવા જવું કે જનાઝાની નમાઝ પડવા જવું જાએઝ નથી અને ઓરતને ખોના લેવો કે હાથ લગાડવું અથવા હમખીન રી કરવી એએનેકાક્રમાં હરામ છે અને એએનેકાક્રમાં વેપારી લેણુદેણુ કરવી જાએઝ નથી અગર કાંઈ યીજ લેવા દેવાની મસજીદમાં નહીં હોય તો પોતાની જરૂરત અથવા બગ્યાંઓની જરૂરત માટે કાંઈ યીજ વેચે અથવા રાખે તો જાએઝ છે. [હદાયા વીગેરે]

રાખે કદરનું બયાન

આગળ પોતાનરોની ગિમ્મતોની ગિમરો લાંબી હતી. તેથી ખુદાપાકની ઇજાદતો વધારે થતી હતી અને હઝરત રસૂલે મકથુલ સલ્લાહો. અલૈહે વસલ્લામની ગિમ્મતની ગિમરો નાની અને બેહતર ગિમ્મત છે તેથી ખુદાપાકે પોતાના હજીએ પાકના તુફેલથી હમારા માટે ખામ છુડગ દીવંમાં અને રાતો ઇનાયત કાંધી કે તેઓમાં જાવાદન કરવાથી નેકીઓ વધી જાએ. ખુદાપાકનો એહસાન છે સામે કદરની કઝીલા ખેહદ આવી છે.

ખુદાપાક ફરમાવે છે કે સમે કદર હઝરત મહીનાથી બેહતર છે એટલે એ રાતમાં કાંઈ ઇજાદત કરે તો હઝરત મહીનની ઇજાદત કરવાથી પણ વધારે સચાખ મળે છે. હમારા માટે ખુદાપાકે કેવી ખુસખબરી બયાન કાંધી છે હઝરત મહથુમે મુખશાની રહમતુલાહે પોતાની કીતાબમાં હદીસ શરીફ લખી છે કે સમે કદરમાં

ખુદાપાક જખરઇલ અલૈલીસ સલામતે જખીન પર બીનરવા હુકમ ફરમાવે તેમની સાથે સાદરતુલ મુનતહાના સીનેર હઝર ફર્ગસતાઓ નુરના ઝંડાઓ સાથે ઉતરે છે. અને ચાર જગ્યાઓ ઐતુલાહ શરીફ અને નખીએ અઠરમ સલ્લાહો અલૈહે વસલ્લામના રાગ મુખારક અને ઐતુલ મુકદ્દસ અને તુરેમેનાની મસજીદ પાસે ઝંડાઓ ગાડે છે.

ફરી જખરઇલ અલૈલીસલામના ફેહવાથી તમામ જગ્યા ફેલાઇ જાએ છે દરેક જગ્યા જેમ મુમલમાન મરદ કે ઓરત રેહના હોય સરવે જગ્યા ફરીક્તાઓ જાએ છે પણ જગ્યામાં કુતરો અથવા સુબર અથવા સરખ અ હરામખોરી કરવાથી જનાયત [ગુસલ] હાલતમાં જે હોય અથવા છપ્પી હુય એ હરામાં ફરીક્તાઓ જના નથી. પછી તે ફ સતાઓ તસખીક અને તકદીસ કે લાએલાહા ઇલ્લાહ કહે છે અને હઝરત ઉમત માટે બખસીસ માગે છે જ્યારે સાથાએ છે તો આસમાન તરફ ગઢે છે.

અને એજ કીતાબમાં છે કે સમે કદર જ્યારે જખરઇલ અલૈલીસ સલામ જખીન બીતરે છે તો સ વે મુસલમાનો પર સલ કહે છે અને હાથ મેલવે છે. અને તે નીશાની એ કે બદનના બાત ગિમા થઇ ન અને દીલ નરમ થઈ જાએ અને આંખોવા આંસુ નીકલે.

સમેકદર કઇ તારીખમાં છે એમાં એલમાઓનો ઇખતેલાફ છે કેટલાક કહે છે કે એકવીસમી રાત છે કેટલાક તેવીસમી કેટલાક ચોવીસમી કેટલાક ઓગણતીસમી રાત કે પણ વધારે એલમાઓ સતાવીસમી રાત કે

પણ બેહતર એજ છે કે પુરા રાત સરીના મહીનામાં ફરે અને ખાસ ફરી

દાઝકામાં તો બહાર ફેરવે એમલેકામાં એક-
વામી એ રાત્રી મહી બન્યો તેથી એમલે-
કાઈ કરવું એકાએક.

અને જ્યારે કદરની રાતમાં આદિ દુઆ
પડે. અદલાદુઆમાં ક્રિયા અપ્રવૃત્ત તોનીમયુલ
દવા કચ્છે અન્ની [તીરમેઝી સરીર]

સામે કદરના રાતમાં નમાઝ પાળુ પડે
અને દુઆ પાળુ કરે એક કામો કરે તો
સારું છે.

આદિ જોવાનું બચાવ

સામાનની ઓગણતીસની તારીખે આદિ
જોવામાં આવે તો ખીજે દીવમે ગેતે રાખે.

તો ત્રીસ દીવસ પૂરા કરી ગેતે રાખે.
અમીરી]

કાર્તિ આદમીએ રમજાન અથવા દિનો
જોયો પાળુ. મારીઅત પ્રમ ગુ તેની

તે કમુલ થઈ નહીં તો તે એક નુરતે મા
રાખે અગર કાઠએ રમજાનનો આદિ

તો જોયો અને તેના હીસાબથી ત્રીસ દીવસ
થમા પાળુ તે વખત વાદલ અથવા ગુમાર

[ધિ આદિ જોવામાં આવે નહીં તે સર્વેની
ત પાળુ રાખે રાખે [આલમગીરી]

આસમાન પર વાવલ અથવા ગુમાર
તો રમજાનનો આદિ એક મુમમાન

[પરહેજગાર] બાલેગ અકલમદના ગવા-
સાખીન થશે.

જોઈએ મરદ હોય કે ઓરત અને દિનો
આદિ માટે એ મરદ અથવા એક જમાન અને

એ મરદ આદલ બાલેગના ગવાહી થવી જોઈએ.
[દુરરે મુખતાર વીગેરે]

અગર આસમાનનો કીનારો સફ હોય
તોનો આદિ અથવા દિનો આદિ માટે

ધી મોટી જમાઅત [જેથી માલમ

થાએ કે આદલા બધાઓ જુદાં એકે નહીં]
ગવાહી નહીં આપે ત્યાં સુધી જાણીત નહીં
થાએ [દુરરે મુખતાર વીગેરે]

આદના માટે ગવાહી મુસલમાન મરદ અને
ઓરત વીંસ જે ઉપર બચાવ થયું એવી
રીતેજ આદિ સાખીન થશે આદિ વીંસ કાઠના
કાગળ અથવા તાર અથવા જતનીઆ [પચાગ]
વીગેરેથી આદિ સાખાત થઈ નહીં

એક જગ્યાપર આદિ જોવામાં આવે અને
બીજી જગ્યાપર જ્યાં આદિ જોવામાં નથી આવું
હોય ત્યાં આદિ જોવામાં ગવાહી આપે અથવા
ત્યાંના કાઠના પુઝમી ગવાહી આપે અથવા
વંડુ જમાઅતો આવીને ખમર આપે કે
કલામુજ જગ્યા આદિ થયો છે અને ત્યાંના
લોગોએ તે જગ્યાએ છે તો ઉપતી ગના આદિ
થરાથી ગાંડ જગ્યા પાળ આદિ સાખીન થશે.
[દુરરે મુખતાર]

સમ ઇદના રેગ

સરાનના મીનામા છે ત્રીસ પ્રદ પછી
રોગ રામ છે જન સમ દિનો ગજા બાગ

કહે છે તેની હદીસ સરીકમાં બહુજ કઝાત
આવી છે

નેસર્ સરીફતી હદીમમાં છે કે રસુલુલ
સવ્વહલાહો અનહે વસતમે ફરમાનુ જણે

પ્રીતર પન્ની ડા રોગ રાખ્યા તેજુ પુરા સ ના
રોગ રાખ્યા

તીમરાની અવસત સરીકમાં છે કે જણે
રમજાનના રોગ રાખ્યા ફરી તેના પછી કા

દીવસ સવવમા રાખ્યા તો ગુનાહોથી એવે
નીકલી ગયો જેવું આજ માન પેટથી પેદા થા.

સરાનના છે રોગ સાધે રાખવા પાળ
જાએ છે તેમજ પુરા મહીનાનાં છુટા છુટા

પાળ જાએ છે.

